

5. Земледѣлски инвентарь

Охарактеризиранитѣ поземлени отношения на предшествуващитѣ страници показватъ, че землевладението въ отстѣпената на Ромѣния земя се отличава твърде много отъ онова въ останалата частъ на Царството. Тамъ едрото стопанствуване на земята е значително развито, а чаредъ съ това и използването на земнитѣ блага става по-рационално. Въ свързка съ това, и земледѣлският инвентарь въ тази област е по-другъ, отколкото въ другитѣ области на Царството.

а) Живь инвентарь

Главниятъ инвентарь на земледѣлското стопанство съставя работниятъ добитъкъ. Неговото състояние въ отстѣпенитѣ земи е изтъкнато въ следващитѣ данни:

	Въ отстѣпената област	Общо въ Царството
	Брой	Брой
Биволи и биволици	11,339	167,424
Волове и крави	81,549	866,143
Коне и кобили	46,888	225,982
Всичко	139,776	1,259,549

Изобщо, работниятъ добитъкъ въ отстѣпената на Ромѣния област съставя 11·1% отъ всички работенъ добитъкъ на Царството. Тоя процентъ, както е явно отъ изложението на предшестващитѣ страници, е твърде голѣмъ въ сравнение съ процента на другитѣ отстѣпени ценности: земя, население и др. Особено голѣмъ е процентътъ на отстѣпения работенъ добитъкъ отъ конската порода. По отношение общата цифра на работния добитъкъ, респективниятъ работенъ добитъкъ въ отстѣпената на Ромѣния територия съставя следнитѣ относителни числа:

Биволи и биволици	6·77	на сто	отъ	сжитѣ	въ	Ц-вото
Волове и крави	6·42	"	"	"	"	"
Коне и кобили	20·75	"	"	"	"	"
Изобщо раб. добит.	11·10	"	"	"	"	"

Това се отнася само до работния добитъкъ. Колкото се касае до цѣлия добитъкъ, или въобще до скотовѣдството, то и по отношение на него загубата съ отнимането на областята по Букурешкия договоръ е твърде чувствителна и въ по-голѣма пропорция, отколкото населението и територията.

Споредъ преброяването на домашния добитъкъ и птицитѣ на 31. XII. 1910 година въ отстѣпената област има следнитѣ количества добитъкъ:

Едрь добитъкъ	Въ отстѣпената област	Общо въ Царството	% на отстѣпеното къмъ общото
Коне	71,047	478,222	14·9
Мулета	498	12,238	4·1
Магарета	3,022	118,488	2·6
Волове и крави	151,737	1,606,363	9·4
Биволи	31,877	412,978	7·7
Дребенъ добитъкъ			
Овци	812,490	8,669,260	9·4
Кози	106,237	1,464,719	7·3
Свини	24,644	527,311	4·7

Домашни птици	Въ отстѣпената област	Общо въ Царството	% на отстѣпеното къмъ общото
Кокошки	622,263	7,811,642	8·0
Гжски	55,182	400,518	13·8
Пуйки	12,886	236,673	5·4
Патици	18,608	240,020	7·8
Всичко птици	708,139	8,688,853	8·2

Кошери съ пчели

Стара система	26,025	338,688	7·7
Нова система	1,842	48,227	3·8

Като се сравнятъ относителнитѣ числа въ горната таблица съ относителнитѣ величини на населението (6·5%) и територията (7·8%), отстѣпени на Ромѣния, ще стане явно, колко България губи въ скотовѣдно отношение. Най-значителна загуба е отъ конетѣ (14·9%), отъ дребния добитъкъ, най-значителна е загубата на овцетѣ — 9·4%, отъ птицитѣ — на гжскитѣ (13·8%).

б) Мъртавь инвентарь

Много по-голѣма ценностъ съставя мъртвиятъ инвентарь на земледѣлието.

Употрѣбенитѣ въ земледѣлието на отстѣпената област орджия и машини се разпредѣлятъ по категории така:

	Въ отстѣпената област	Въ Царството	% на отстѣпеното
Кола конски	18,727	87,911	23·7
" волски	23,542	416,414	5·7
Орала	17,240	405,361	4·3
Плугове	16,524	105,807	15·6
Сѣячки	496	1,167	42·5
Жетварки	2,247	7,778	28·9
Вършачки	255	1,112	22·9
Други машини	2,985	91,386	3·3

Като не смѣтаме волскитѣ кола и орала, които сж твърде остарѣли земледѣлски орджия, можемъ да кажемъ, че четвъртината отъ главния земледѣлски мъртавь инвентарь на Царството е централизиранъ въ мѣстата, които преминаватъ къмъ Ромѣния. Това е една особено голѣма загуба. Това показва за лишенъ пжтъ, че висотата на земледѣлското стопанство въ отстѣпения край представлява най-скжпата ценностъ отъ земледѣлското стопанство на Царството.

Горнитѣ данни се отнасятъ само до частния земледѣлски инвентарь, който е въ употрѣба у земледѣлското население, споредъ сведенията за посевитѣ и реколтата презъ 1911 година.

Съставътъ на всички земледѣлски орджия и машини, съ които разполага земледѣлското стопанство въ отстѣпенитѣ населени мѣста на 31. XII. 1910 год. е билъ следниятъ:

	Въ отстѣпенитѣ мѣста	Общо въ Царството	% на машини и орджията въ отстѣпенитѣ мѣста
Кола конски съ 1 конь	1,670	33,867	4·9
Кола " съ 2 коня	20,683	78,050	26·5
Кола волски	24,974	436,688	5·7
Орала	19,236	420,084	4·6
Плугове	17,176	114,245	15·0
Сѣячки	326	916	36·2
Жетварки	2,071	6,816	30·5
Вършачки	224	1,031	20·4
Други	3,521	78,663	4·5
Всичко	89,881	1,170,420	7·1